

[Duitsers demonstreren in augustus 2004 in Leipzig tegen Agenda 2010. De arbeidsmarkthervormingen worden gezien als oorzaken van de groeiende armoede onder Duitse gepensioneerden. © AFP](#)

Armoede op latere leeftijd grote angst onder Duitse bevolking

Wat zijn de grootste angsten van de Duitsers? Tv-zender ZDF liet het onderzoeken en publiceerde deze week de opvallende resultaten. Klimaatverandering staat op één, gevolgd door de angst voor nieuwe oorlogen, terroristische aanslagen, criminaliteit. Daarna op vijf: 'ouderenarmoede', 65 procent van de Duitsers is bang op z'n oude dag op een houtje te moeten bijten. En dat is niet zonder reden.

Door: Sterre Lindhout 3 augustus 2017, 18:08

Het aantal arme ouderen is in Duitsland, Europees kampioen vergrijzing, de afgelopen jaren sterk toegenomen. In 2016 leefden dubbel zoveel gepensioneerden onder de door de Duitse overheid vastgestelde armoedegrens (958 euro voor gepensioneerden) als in 2003.

En dat ondanks de al jaren historisch lage werkloosheid en ondanks de belastingoverschotten die minister van Financiën Wolfgang Schäuble jaar op jaar oogst.

Als boosdoener gelden de arbeidsmarkthervormingen die Gerhard Schröder (SPD) vlak na de eeuwwisseling doorvoerde, de roemruchte Agenda 2010. Sindsdien werken steeds meer mensen op tijdelijke contracten, vaak zonder pensioenvoorziening door de werkgever.

Armoedegrens

958 euro is de armoedegrens voor gepensioneerden in Duitsland; 16 procent van de ouderen zit daaronder. Veel van hen gaan elke dag op pad om in de stad (plastic) flessen te verzamelen. [Lees hier meer over de statiegeldverzamelaars](#), die in Duitsland symbool staan voor de groeiende groep 'nieuwe armen'. [Bekijk hier de foto's van fotograaf Daniel Rosenthal](#) van statiegeldverzameler Manfred.

Maar ook het pensioenstelsel van de Duitse overheid is deel van het probleem. Want Duitsland kent geen AOW, tenminste niet voor mensen zonder werk. Alleen als je een baan hebt, bouw je bij de overheid pensioen op. Heeft een Duitser een paar jaar geen werk, dan stoppen alle vormen van pensioenopbouw.

Dat verklaart waarom veel Duitsers pensioenen hebben van minder dan 500 euro per maand, bedragen waarvan niemand kan rondkomen. Het is ook de reden dat de afnemende dekking bij pensioenfondsen in Duitsland nog meer angst inboezemt dan elders in Europa. Waarbij moet worden aangetekend dat de Duitse overheid de huur betaalt wanneer iemand een pensioen op bijstandsniveau heeft. Toch komen veel Duitse ouderen er meestal slechter van af dan hun Nederlandse leeftijdgenoten met AOW en huurtoeslag.

Zonder structurele hervorming van het pensioenstelsel, zal het leger van armen in Duitsland de komende decennia verder groeien, voorspelt de Bertelsmann Stiftung.

Solidairder stelsel

De SPD wil ook een verplichte maar betaalbare pensioenvoorziening voor freelancers

De linkerzijde van het politieke spectrum, die Linke, die Grünen en de SPD, willen het stelsel solidairder maken, zodat ook personen die niet of weinig hebben verdiend een pensioen opbouwen.

De SPD wil ook een verplichte maar betaalbare pensioenvoorziening voor freelancers, maar hoe die eruit moet zien, is nog vaag.

De CDU zet daarentegen in op verdediging van het afgelopen jaren gevoerde pensioenbeleid en gaat ervan uit dat economische groei het pensioenprobleem grotendeels oplost, al sluit de partij niet uit dat de pensioenleeftijd op den duur moet worden verhoogd naar 70 jaar. Die is nu 67 jaar.

De FDP en de AfD zetten juist in op meer eigen verantwoordelijkheid

Ook de christen-democraten willen armoede onder ouderen bestrijden, schrijven ze in hun programma. Maar gezien de demografische ontwikkeling is een grotere rol voor particuliere pensioenvoorziening volgens de CDU de komende jaren onvermijdelijk.

Ook de FDP en de AfD zetten in op meer eigen verantwoordelijkheid - dat laatste is opmerkelijk, omdat de AfD veel arme kiezers heeft.